

# BIBLIOGRAFIE

Hlavním účelem poznámkového aparátu je odkázat na příslušnou literaturu a pouze příležitostně na sporné problémy. Uvedené tituly je nutné chápat pouze jako výběr z literatury, zpracované při sepisování předkládaného svazku, nikoli jako vědecko-kritický aparát v pravém slova smyslu. Při výběru jednotlivých titulů jsou čtenáři nabídnuty spíše nejdůležitější a nejnovější publikace, kde je citována další literatura a s jejichž pomocí velmi snadno pronikne k detailním problémům.

## Ediční řady

*Recueil des Historiens des Croisades* (RHC), s jednotlivými pododdíly *Historiens Occidentaux* (Hoc.), 5 svazků; *Historiens Orientaux* (Hor.), 5 svazků; *Historiens Grecs*, 2 svazky; *Documents Armeniens* (Arm.), 2 svazky; *Lois*, 2 svazky, Paris 1841–1906; *Documents relatifs à l'histoire des croisades*, 18 svazků (1946–2003); *Corpus scriptorum historiae Byzantinae*, 50 svazků (1828–1897). K těmto pramenům srov. G. MORAVCSIK, *Byzantinoturcica I. Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvölker*, Berlin 1983<sup>3</sup>; J.-P. MIGNE, *Patrologiae cursus completus, Series Latina* (PL), 217 svazků (1844–1864). Kromě zmíněných srov. ještě obsáhlé národní sbírky pramenů, o nichž informuje každá historická bibliografie.

## Prameny

Citování pramenů zde i u konkrétních kapitol ustoupilo výčtu sekundární literatury, jež beztak obsahuje úvod do problematiky daných pramenů. Mimořádný význam si k prvnímu století křížových výprav uchovává kronika arcibiskupa z Tyru († 29. září 1186) *Willelmi Tyrensis Archiepiscopi Chronicon*, (ed.) R. B. C. HUYGENS, Turnholt 1996, vydaná ve dvou svazcích (zastaralá edice RHC Hoc 1). S ohledem na islámskou kronikářskou produkci podal brilantní rozpravu k pramenům C. CAHEN, *La Syrie du Nord à l'époque des croisades et la principauté franque d'Antioche*, Paris 1940; pro 13. století H. L. GOTTSCHALK, *Al-Malik al-Kámil von Ägypten und seine Zeit. Eine Studie zur Geschichte Vorderasiens und Ägyptens in der ersten Hälfte des 7./13. Jahrhunderts*, Wiesbaden 1958, s. 6–19. Dále srov. J. SAUVAGET, *Introduction to the history of the Muslim East; a bibliographical guide. Based on the second edition as recast by Claude Cahen*, Berkeley 1965. Ke všem podrobnostem C. BROCKELMANN, *Geschichte der arabischen Literatur*, díl 1–2, Leiden 1943–1949, a stejnojmenný supplement vyšlý tamtéž v letech 1937–1942; G. GRAF, *Geschichte der christlichen arabischen Literatur*, díl 1–5, Città del Vaticano 1944–1953.



## Listiny

Především papežské listiny, katalogizované i s analýzou obsahu: P. JAFFÉ, *Regesta pontificum Romanorum*, díl 1–2 (do roku 1198), Leipzig 1885–1888<sup>2</sup>; A. POTTHAST, *Regesta pontificum Romanorum*, díl 1–2 (do roku 1198), Leipzig 1874–1875; *Die Register Innocenz' III.*, (ed.) O. HAGENEDER, Wien 1964–2012, připravuje se 13. svazek. Registra papežské kanceláře pro 13. století vydávané Ecole française de Rome je potřeba doplnit o *Regesta Honorii papae III*, (ed.) P. PRESSUTTI, Roma 1888–1895, 2. Svazky; *Vorarbeiten zum Oriens pontificius. Papsturkunden für Templer und Johanniter und für Kirchen im Hl. Land*, (ed.) R. HIESTAND, Göttingen 1972–1985, 3 svazky; *Die Urkunden der lateinischen Könige von Jerusalem*, MGH DD, (ed.) H. E. MAYER, Hannover 2010, 4 svazky. Byzanc: *Regesten der Kaiserurkunden des Oströmischen Reiches*, (ed.) F. DÖLGER, München-Berlin 1924–1960, 4 svazky pro období let 565–1341; díl 2: 1025–1204, (ed.) P. WIRTH, München-Berlin 1995<sup>2</sup>. K tomu recenze R. Hiestanda *Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 48/1998, s. 147n. Diplomataře císařských a královských listin latinského Západu zde nezmiňují. Důležité prameny k Itálii: *Urkunden zur älteren Handels- u. Staatsgeschichte der Republik Venedig mit besonderer Berücksichtigung auf Byzanz und die Levante*, (edd.) G. L. F. TAFEL, G. M. THOMAS, Stuttgart 1856–1857, 3 svazky; *Libri iurium della Repubblica di Genova*, (edd.) A. ROVERE, D. PUNCUH, Roma 1992–1999, 5 svazků; *Documenti sulle relazioni delle città toscane coll'Oriente cristiano*, (ed.) G. MÜLLER, Firenze 1879. Listiny ze Svaté země jsou souhrnně vydány v *Regesta regni Hierosolymitani (MXCVII – MCCXCI)*, (ed.) R. RÖHRICHT, Innsbruck 1983. K tomu srov. *Additamentum* vyšlé v roce 1904; *Le cartulaire du chapitre du Saint-Sepulcre de Jérusalem*, (ed.) G. BRESC-BAUTIER, Paris 1984. K tomu srov. recenzi R. Hiestanda v *Francia* 16/1988, 282n. (edice, jejímž autorem je E. de Rozière, z roku 1849 tedy dosud nebyla plně nahrazena).

## Literatura

Specializované časopisy *Archives de l'Orient latin* 1881–1884, 2 svazky; *Revue de l'Orient latin*, 1893–1911, 12 svazků; *Crusades* vychází od roku 2002. Naposledy ke stavu bádání G. CONSTABLE *The Historiography of the Crusades*, in: Týž, *Crusaders and Crusading in the Twelfth Century*, Farnham-Burlington 2008, s. 3n.; H. E. MAYER, *Bibliographie zur Geschichte der Kreuzzüge*, Hannover 1965, doplněno Týž, *Historische Zeitschrift. Sonderheft 3. Literaturberichte über Neuerscheinungen zur außerdeutschen Geschichte und zu den Kreuzzügen*, (ed.) W. Kienast, München 1969, s. 642n.; H. E. MAYER, J. MCLELLAN, *Select Bibliography of the Crusades*, in: *History of the Crusades*, (ed.) K. M. Setton, Philadelphia 1976–1984, díl 6, s. 511n. (v úplnosti je zde citována literatura od roku 1967); P. ALPHANDÉRY, *La Chrétienté et l'idée de Croisade*, Paris 1954–1959; J. A. BRUNDAGE, *Medieval Canon Law*, Madison 1969; M. VILLEY, *La Croisade. Essai sur la formation d'une théorie juridique*, Paris 1942; *A History of the Crusades*, (ed.) K. M. SETTON, Madison-Milwaukee-London 1955–1989, 6 svazků; K. M. SETTON, *The Papacy and the Levant (1204–1571)*, Philadelphia 1976–1984, 4 svazky; S. RUNCIMAN, *A History of the Crusades*, Cambridge 1951–1954, 3 svazky; R. GROUSSET, *Histoire des Croisades*, Paris 1934–1936, 3 svazky; P. ROUSSET,



*Histoire des Croisades*, Paris 1957; J. RILEY-SMITH, *The Crusades. A Short History*, New Haven 1987; J. RICHARD, *Histoire des croisades*, Paris 1996; N. JASPERT, *Die Kreuzzüge*, Darmstadt 2003 (lepší výklad událostí na Pyrenejském poloostrově a dějin rytířských řádů, horší pro Svatou zemi); B. Z. KEDAR, *Crusade and Mission: European Approaches Toward Muslims*, Princeton 1984; F. W. WENTZLAFF-EGGEBERT, *Kreuzzugsdichtung des Mittelalters. Studien zu ihrer geschichtlichen und dichterischen Wirklichkeit*, Berlin 1960; G. SPRECKELMEYER, *Das Kreuzzuglied des lateinischen Mittelalters*, München 1974; *The New Cambridge Medieval History*, díl 4/1–2, (edd.) D. LUSCOMBE, J. RILEY-SMITH, Cambridge 2006<sup>2</sup>; *The Cambridge History of the Byzantine Empire c. 500–1492*, (ed.) J. SHEPARD, Cambridge 2008; G. OSTROGORSKY, *Geschichte des byzantinischen Staates*, München 1963<sup>3</sup>; R. J. LILIE, *Byzanz und die Kreuzfahrerstaaten. Studien zur Politik des byzantinischen Reiches gegenüber den Staaten der Kreuzfahrer in Syrien und Palästina bis zum 4. Kreuzzug 1096–1204*, München 1981 (srov. rovněž revidované anglické vydání *Byzantium and the Crusader States 1096–1204*, Oxford 1993); R. J. LILIE, *Byzanz und die Kreuzzüge*, Stuttgart 2004; H. G. BECK, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, München 1959; W. NORDEN, *Das Papsttum und Byzanz: die Trennung der beiden Mächte und das Problem ihrer Wiedervereinigung bis zum Untergange des byzantinischen Reichs (1453)*, Berlin 1903; C. BROCKELMANN, *Geschichte der islamischen Völker und Staaten*, München 1943<sup>2</sup>; B. SPULER, *Geschichte der islamischen Länder*, Leiden 1952–1953, 6 svazků (Handbuch der Orientalistik); *Encyclopedia of Islam. New edition*, Leiden 1990–2002, 11 svazků; E. DE ZAMBAUR, *Manuel de genealogie et de chronologie pour l'histoire de l'Islam*, Osnabrück 1927; S. LANE-POOLE, *The Mohammadan dynasties: Chronological and genealogical tables with historical introductions*, Paris 1925<sup>2</sup>; N. DANIEL, *Islam and the West. The Making of an Image*, Edinburgh 1960; R. W. SOUTHERN, *Western Views of Islam in the Middle Ages*, Cambridge 1962; E. SIVAN, *L'Islam et la Croisade: Idéologie et propagande dans les réactions musulmanes aux Croisades*, Paris 1968; C. HILLENBRAND, *The Crusades. Islamic Perspectives*, Edinburgh 1999. Atlasy: J. RILEY-SMITH, *The Atlas of the Crusades*, London 1991; J. PRAWER, M. BENVENISTI, *Atlas of Israel*, Jerusalem 1960; R. ROOLVINK (ed.), *Historical Atlas of the Muslim Peoples*, Djambatan 1957.